

Türkmenistanyň Döwlet, hukuk we demokratiýa instituty

Germaniýanyň Ykdysady hyzmatdaşlyk we ösüş federal ministriliginiň (BMZ) tabşyrygy boýunça hereket edýän Germaniýanyň Halkara hyzmatdaşlyk jemgyýetiniň (GIZ) «Merkezi Aziýada hukuk döwlet gurluşyna ýardam» atly sebitleýin taslamasy

Türkmenistanyň Raýat kodeksine ylmy-tejribe düşündirişler

V TOM
(1070-1260-njy maddalar)

Aşgabat
Türkmen döwlet neşirýat gullugy
2020

UOK 347 (575.4) + (094,4)
T 90

Türkmenistanyň Raýat kodeksine ylmy-tejribe düşündirişler.
V tom. (1070-1260-njy maddalar) .-A.: Türkmen döwlet neşirýat gullugy, 2020.

Ýerine ýetiren:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Türkmenistanyň Raýat kodeksine bu ylmy-tejribe düşündiriş awtorlar toparynyň işiniň netijesidir. Düşündirişler Germaniýanyň Halkara hyzmatdaşlyk jemgyýetiniň (GIZ) «Merkezi Aziýada hukuk döwlet gurluşyna ýardam» atly Sebitleýin maksatnamasyna wekilçilik edýän halkara bilermenler bilen bilelikde taýýarlanylady. Düşündirişleri taýýarlamaga alymlar, tejribeli hukukçy hünärmenler gatnaşdy. Awtorlar topary bu düşündirişleriň Türkmenistanyň Raýat kodeksiniň maddalarynyň nazaryýet we tejribe esaslaryny özleşdirmekde peýdaly boljakdygyna ynam bildirýärler.

Düşündirişlerde beýan edilen garaýyşlar diňe awtorlaryň pikiri bolup durýar we GIZ-iň syýasatynyň şöhlelenmesi hasaplanyp bilinmez. Düşündirişlerdäki kanunçylyga salgylanmalar 2020-nji ýylyň 1-nji iýulyndaky ýagdaýa görä taýýarlandy. Türkmenistanyň Raýat kodeksiniň her bir maddasyna berilýän düşündirişler Kodeksiň täsir edýän çygyryna degişli bolan Türkmenistanyň kanunlaryna we beýleki kadalaşdyryjy hukuk namalaryna berilýän seljermelere esaslanýar.

Düşündiriş kazylar, prokuratura edaralarynyň işgärleri, adwokatlar, hukuk gulluklarynyň hünärmenleri, aspirantlar, hukuk we ykdysady ugurlary boýunça bilim alýan ýokary okuw mekdepleriniň talyplary, mugallymlary, şeýle hem raýat hukugy bilen gyzyklanýan beýleki okyjylar köpçüligine niýetlenýär.

Düşündiriş Germaniýanyň Ykdysady hyzmatdaşlyk we ösüş federal ministrliginiň (BMZ) tabşyrygy boýunça hereket edýän Germaniýanyň Halkara hyzmatdaşlyk jemgyýetiniň (GIZ) ýardam bermeginde çap edildi.

TDKP № 146,2020

KBK 67.99 (2 Tü) 3

© Türkmenistanyň Döwlet, hukuk we demokratiýa instituty – 2020ý.

Awtorlar topary:

Araznazarow Batyr, hukuk maslahatçy 1241-1251-nji maddalar.

Atabaýew Myrat, Türkmenistanyň Kärdeşler Arkalaşyklarynyň Milli merkezi, 1252-1255-nji maddalar

Berdiýew Allamyrat, Türkmenistanyň Mejlisi, 1256-1260-njy maddalar

Gylyçhanow Gylyçhan, Adwokat, 1142-1156, 1169-1179-njy maddalar.

Gurtmämmedowa Oguljeren, Aşgabat şäheriniň döwlet kepillendiriş edarasy, **1103-1129-njy maddalar.**

Mämmetgurbanowa Araztuwak, Türkmenistanyň Adalat ministrligi, 1096-1102-nji maddalar.

Myradowa Tyllagözel, Türkmenistanyň Arbitraž kazyýeti, 1180-1210-njy maddalar.

Nuryýew Ýagmyr, Döwlet, hukuk we demokratiýa instituty, hukuk ylmlaryň doktory, 1070-1095, 1211-1240-njy maddalar.

Saryýewa Maýsa, Adalatçynyň diwany, 1157-1168-nji maddalar.

Eýwanowa Bestyr, Aşgabat şäheriniň adwokatlar kollegiýasy, 1130-1141-nji maddalar.

Maslahatçylar:

Rolf Kniper, professor, hukuk ylmlarynyň doktory we hormatly doktor, GIZ-iň halkara eksperti
Ýewgeniýa Kurzinski-Singer, hukuk ylmlarynyň doktory, GIZ-iň halkara eksperti

MAZMUNY

V BÖLEK. MIRASLYK HUKUGY

1 BÖLÜM. UMUMY DÜZGÜNLER

1070-nji madda. Düşünje

1071-nji madda. Mirasdarlar

1072-nji madda. Ýuridiki şahslar mirasdarlar hökmünde

1073-nji madda. Nikasyz dogrulan çagalar kakasynyň mirasdary hökmünde

1074-nji madda. Mynasyp däl mirasdar

- 1075-nji madda. Mirasdar bolup bilmeyän ene-atalar
- 1076-njy madda. Miras almaklygyň sud tarapyndan mahrum edilmegi
- 1077-nji madda. Mynasyp däl mirasdaryň bagyşlanmagy.
- 1078-nji madda. Mynasyp däl mirasdar hasaplanan şahsyň borçlary
- 1079-njy madda. Mynasyp däl mirasdar hasaplamak hakynda (talap arzasyny bildirmegiň möhleti
- 1080-nji madda. Miraslyk hukugyndan mahrum edilen şahsyň miras paýy
- 1081-nji madda. Miraslygyň ýüze çykmagy
- 1082-nji madda. Miraslygyň ýüze çykan wagty
- 1083-nji madda. Bir günde ölen şahslaryň miraslygy
- 1084-nji madda. Şahsyň ölendigi habar berlenden soň miraslygyň ýüze çykmagy
- 1085-nji madda. Miraslygyň ýüze çykan ýeri
- 1086-njy madda. Daşary ýurtda ýaşayan şahslaryň miraslygynyň ýüze çykan ýeri
- 1087-nji madda. Daşary ýurtda hemişelik ýaşayan şahslaryň miraslygynyň ýüze çykan ýeri
- 1088-nji madda. Daşary ýurtda miraslygyň ýüze çykmagy
- 1089-njy madda. Miraslyk emläk
- 1090-njy madda. Geljekki emläk
- 1091-nji madda. Şahsy häsiýetli hukuklaryň we borçnamalaryň miras boýunça berilmegine ýol bermezlik
- 1092-nji madda. Miras galdyryjynyň emläkleýin däl hukuklarynyň goralmagy
- 1093-nji madda. Wesýetnamada göz önünde tutulan emlägi artdyrmagyň netijeleri
- 1094-nji madda. Şärikli mirasdarlar (mirasdaşlar)
- 1095-nji madda. Mirasdan zatlary talap edip almak hukugy

2 BÖLÜM. KANUN BOÝUNÇA MIRAS EDINMEK

- 1096-njy madda. Kanun boýunça mirasdarlar
- 1097-nji madda. Kanun boýunça miras edinmekde nobatlylyk
- 1098-nji madda. Miras edinilende zähmet çekmäge ukypsyz şahslaryň hukuklary
- 1099-njy madda. Miras edinilende aýrylyşan är-aýalyň ýagdaýy
- 1100-nji madda. Nika bozulanda miras hukugyndan mahrum edilmek
- 1101-nji madda. Nika hakyky däl diýlip ykrar edilmegi netijesinde miras edinmek hukugynyň ýitirilmegi
- 1102-nji madda. Mirasdarlary bolmadyk emlägiň gazna geçmegi

3 BÖLÜM. WESÝETNAMA BOÝUNÇA MIRAS

- 1103-nji madda. Düşünje
- 1104-nji madda. Wesýet ediji bolup biljek şahs
- 1105-nji madda. Wesýet edijiniň hususy özi tarapyndan wesýetnamanyň düzülmeği
- 1106-njy madda. Bilelikdäki wesýetnama
- 1107-nji madda. Wesýetnama ediji tarapyndan paýyň bellenilmegi
- 1108-nji madda. Wesýetnama boýunça mirasdarlaryň arasynda miras paýlanmagy
- 1109-njy madda. Wesýetnamadan daşary galan emlägiň miras edinilmegi
- 1110-njy madda. Wesýetnama boýunça mirasdarlaryň arasynda paýlaryň deň möçberde artdyrylmagy
- 1111-nji madda. Paý bellenende üçünji şahsyň gatnaşmagyna ýol bermezlik
- 1112-nji madda. Mirasdarlary anyk bellemegiň mümkin däldigi
- 1113-nji madda. Wesýetnama boýunça miras edinmek hukugyndan mahrum etmek
- 1114-nji madda. Miras edinmäge hukugyň saklanylmagy
- 1115-nji madda. Kanun boýunça miras edinilmegine ýol bermezlik

4 BÖLÜM. WESÝETNAMANYŇ FORMASY

- 1116-njy madda. Notarial forma
- 1117-nji madda. Notarius tarapyndan wesýetnamanyň ýazgysy
- 1118-nji madda. Notariusa barabar deňleşdirilen şahslar
- 1119-njy madda. Wesýetnamanyň başga şahs tarapyndan gol çekilmegi
- 1120-nji madda. Ker-lal we kör şahsyň wesýetnamasy
- 1121-nji madda. Wesýetnamanyň şaýatlary
- 1122-nji madda. Wesýetnama syry

- 1123-nji madda. Öýde edilýän wesýetnama
- 1124-nji madda. Wesýetnamanyň notariusda saklanmagy
- 1125-nji madda. Tehniki serişdeleri ulanmak bilen wesýetnamanyň düzülmegi
- 1126-njy madda. Ýapyk wesýetnama
- 1127-nji madda. Wesýetnamanyň düzülen senesi
- 1128-nji madda. Wesýetnamanyň mazmuny bilen gyzyklanýan taraplaryň tanyşmagy

5 BÖLÜM. BAŞGA MIRASDARY BELLEMEK

- 1129-njy madda. Ätiýaçlyk mirasdar

6 BÖLÜM. HÖKMANY PAÝ

- 1130-njy madda. Düşünje
- 1131-nji madda. Hökmany paýyň talap hukugynyň döreýiş pursaty
- 1132-nji madda. Hökmany paýyň möçberiniň kesgitlenmegi
- 1133-nji madda. Mirasdarlaryň her biriniň hökmany paýynyň kesgitlenmegi
- 1134-nji madda. Alnan emlägi hökmany paýa goşmak
- 1135-nji madda. Wesýetnamalaýyn ýüz dönderişden ýüz döndermegiň netijeleri
- 1136-njy madda. Wesýetnamada göz önünde tutulmadyk emläkden hökmany paýyň bölünip berilmegi
- 1137-nji madda. Hökmany paýyň sowgat berlen zadyň hasabyna artdyrylmagy
- 1138-nji madda. Paýyň üstüni doldurmagy talap etmek hukugy
- 1139-njy madda. Hökmany paýyň alynmagyndan ýüz döndermek
- 1140-njy madda. Hökmany paýy almak hukugyndan mahrum etmek
- 1141-nji madda. Hökmany paýyň wesýetnama boýunça mirasdarlara geçmegi

7 BÖLÜM. WESÝETNAMALAÝYN ÝÜZ DÖNDERIŞ

- 1142-nji madda. Düşünje
- 1143-nji madda. Wesýetnamalaýyn ýüz dönderiş predmeti
- 1144-nji madda. Wesýetnamalaýyn ýüz dönderiş esasynda ýaşayyş jaýyndan peýdalanmak
- 1145-nji madda. Ýaşayyş jaýyndan ömürlük peýdalanmak hukugynyň mizemezligi
- 1146-njy madda. Wesýetnamalaýyn ýüz dönderişi ýerine ýetirmegiň çäkleri
- 1147-nji madda. Wesýetnamalaýyn ýüz dönderişiň beýleki mirasdarlar tarapyndan ýerine ýetirilmegi
- 1148-nji madda. Wesýetnamalaýyn ýüz dönderişi ýerine ýetirmegiň bes edilmegi
- 1149-njy madda. Wesýetnamalaýyn ýüz dönderişi mirasdaky paýyna proporsionallykda ýerine ýetirmek
- 1150-nji madda. Wesýetnamalaýyn ýüz dönderişi ýerine ýetirmegiň möhleti
- 1151-nji madda. Hökmany paý alnanda wesýetnamalaýyn ýüz dönderiş
- 1152-nji madda. Wesýetnamalaýyn ýüz dönderişi alyjynyň jogapkärçiligi
- 1153-nji madda. Wesýetnamalaýyn ýüz dönderiş ýüz dönderilmegi
- 1154-nji madda. Wesýetnamalaýyn ýüz dönderişi ýerine ýetirmekden boşatmak
- 1155-nji madda. Wesýetnamalaýyn ýüz dönderişiň mirasdarlara geçmegi
- 1156-njy madda. Umumy peýdaly maksatlar üçin wesýetnamalaýyn ýüz dönderiş

8 BÖLÜM. WESÝETNAMANYŇ ÜÝTGEDILMEGI ÝA-DA ÝATYRYLMAGY

- 1157-nji madda. Wesýetnamany üýtgetmegiň mümkinçilikleri
- 1158-nji madda. Ýatrylan wesýetnamanyň dikeldilmegine ýol bermezlik
- 1159-njy madda. Birnäçe wesýetnama
- 1160-njy madda. Notarial wesýetnamanyň ileri tutulmagy
- 1161-nji madda. Wesýetnamanyň güýjüni ýitiren diýip hasaplamagyň esaslary
- 1162-nji madda. Wesýetnamanyň hakyky dälidigi
- 1163-nji madda. Käbir wesýetnamalaýyn buýruklaryň hakyky dälidigi
- 1164-nji madda. Wesýetnamalaýyn buýrugy ýerine ýetirmek mümkin dälidigi netijesinde onuň hakyky dälidigi
- 1165-nji madda. Wesýetnamalaýyn buýruklaryň biriniň hakyky dälidiginiň netijeleri

- 1166-njy madda. Wesýetnama hakyky däl ýagdaýynda mirasyň alynmagy
1167-nji madda. Wesýetnamanyň hakykydygyna jedelleşmek
1168-nji madda. Hak isleýşini bildirmegiň möhleti

9 BÖLÜM. WESÝETNAMANYŇ ÝERINE ÝETIRILMEGI

- 1169-njy madda. Wesýetnamanyň ýerine ýetiriliş subýektleri
1170-nji madda. Wesýetnamany ýerine ýetirijini bellemek
1171-nji madda. Wesýetnamany ýerine ýetirmekden ýüz döndermek
1172-nji madda. Wesýetnamany ýerine ýetirijini üçünji şahsyň bellemegi
1173-nji madda. Wesýetnamany dolulygyna ýa-da bölekleýin ýerine ýetirmek
1174-nji madda. Mirasy goramak we dolandyrmak
1175-nji madda. Mirasy birnäçe ýerine ýetirijiler tarapyndan goramak we dolandyrmak
1176-njy madda. Wesýetnamany ýerine ýetirmek boýunça çykdajylary tölemek
1177-nji madda. Ýerine ýetirijiniň hasabaty
1178-nji madda. Wesýetnamany ýerine ýetirijini aýyrmak
1179-njy madda. Wesýetnamany ýerine ýetirijiniň jogapkärçiligi

10 BÖLÜM. MIRASY KABUL ETMEK WE ONY KABUL ETMEKDEN ÝÜZ DÖNDERMEK

- 1180-nji madda. Mirasy kabul etmek
1181-nji madda. Mirasyň kämillik ukyby bolmadyk şahs tarapyndan kabul edilmegi
1182-nji madda. Mirasy wekiliň üstünden kabul etmek
1183-nji madda. Mirasy kabul etmegiň möhleti
1184-nji madda. Mirasy kabul etmegiň ýörite möhleti
1185-nji madda. Mirasy kabul etmek möhletini uzaltmak
1186-njy madda. Mirasy ygtyýar etmäge ýol bermezlik
1187-nji madda. Hak isleýşi gozgalýança alnan girdejiilere bolan hukuk
1188-nji madda. Mirasdan käbir zatlary aýyrmagyň netijeleri
1189-njy madda. Miras transmissiýasy
1190-njy madda. Miras transmissiýasy boýunça mirasy kabul etmezligiň netijeleri
1191-nji madda. Mirasyň ýazgy geçirmesi
1192-nji madda. Mirasa eýeçiligiň döremegi
1193-nji madda. Mirasy kabul etmekden ýüz döndermegiň möhleti
1194-nji madda. Mirasy bölekleýin kabul etmäge ýol bermezlik
1195-nji madda. Oba hojalyk maksatly ýeri kabul etmekden mirasdaryň ýüz döndermegi
1196-njy madda. Mirasdan birnäçe paýyň kabul edilmegi
1197-nji madda. Mirasyň bir böleginden ýüz döndermek
1198-nji madda. Beýleki şahslaryň peýdasyna ýüz döndermek
1199-njy madda. Mirasdan ýüz dönderilende paýyň artmagy
1200-nji madda. Mirasdan ýeke-täk mirasdaryň ýüz döndermegi
1201-nji madda. Birnäçe mirasdaryň peýdasyna ýüz döndermek
1202-nji madda. Mirasdan agtyklaryň peýdasyna ýüz döndermek
1203-nji madda. Mirasy kabul etmekden gaznanyň ýüz dönderilmegine ýol bermezlik
1204-nji madda. Notarial organa arza berlenden soň ýüz dönderilmegine ýol bermezlik
1205-nji madda. Mirasdan ýüz döndermegiň yzyna gaýtarylmalzlygy
1206-njy madda. Mirasa hakyky eýeçilikden ýüz döndermek
1207-nji madda. Ýüz döndermek hukugynyň miras boýunça geçmegi
1208-nji madda. Wekiliň üsti bilen mirasy kabul etmekden ýüz döndermek
1209-njy madda. Ýüz döndermegi jedelleşmegiň möhleti
1210-njy madda. Mirasy kabul etmegiň hukuk netijeleriniň başlanýan wagty

11 BÖLÜM. MIRASY BÖLMEK

- 1211-nji madda. Düşünje
1212-nji madda. Mirasy bölmegiň miras galdyryjy tarapyndan tertibiniň kesgitlenmegi

- 1213-nji madda. Mirasdan paýyň naturalaýyň bölünip berilmegi
- 1214-nji madda. Sowgadyň miras paýyň goşulyp hasaplanmagy
- 1215-nji madda. Şarikli mirasdarlaryň ylalaşmagy boýunça mirassyz satylmagy
- 1216-njy madda. Şarikli mirasdaryň birine mirasyň geçmegi
- 1217-nji madda. Mirasy bölmegiň togtadylmagy
- 1218-nji madda. Bölünmeýän emläge paý eýeçiligi
- 1219-njy madda. Oba hojalyk maksatly ýerleri mirasdarlaryň arasynda bölmek
- 1220-nji madda. Oba hojalyk maksatly ýeriň bölünmegine ýol bermezlik
- 1221-nji madda. Paýyň öweziniň dolunmagy
- 1222-nji madda. Miras bölünende göwredäki mirasdaryň paýy
- 1223-nji madda. Bergi borçnamalarynyň mirasdarlaryň birine ýüklenmegi
- 1224-nji madda. Paýy almagy üpjün etmek borçnamasy
- 1225-nji madda. Paýyň proporsionallykda azaldylmagy
- 1226-njy madda. Emläk bölünende jedellere seretmek
- 1227-nji madda. Paýa ygtyýar etmek hukugy
- 1228-nji madda. Satyn almakda artyk hukugyň bes edilmegi
- 1229-njy madda. Paý aýrylanda kreditorlary kanagatlandyrmak
- 1230-njy madda. Paýy deňlemek
- 1231-nji madda. Nesliň çykyp gitmeginiň netijeleri
- 1232-nji madda. Deňlemede aýratyn goýumyň hasaby
- 1233-nji madda. Deňlemegi talap etmäge ýol bermezlik
- 1234-nji madda. Adalatly paýlamagy talap etmek
- 1235-nji madda. Mirasdaryň bolýan ýerini bellemek borjy
- 1236-njy madda. Mirasdaryň gelmedik halatynyň netijeleri
- 1237-nji madda. Artykmaç hukuklylyk
- 1238-nji madda. Ýaşaýyş jaýyny almaga artykmaç hukuklylyk
- 1239-njy madda. Mirasdarlaryň emläk bähbitleriniň hasaby
- 1240-njy madda. Kompensasiýanyň (öwezini dolmagyň) yza süýşürilmegi

12 BÖLÜM. MIRASDARLARYŇ KREDITORLARY KANAGATLANDYRMAGY

- 1241-nji madda. Mirasdarlaryň kreditorlaryň önündäki jogapkärligi
- 1242-nji madda. Subut etmek güzaby
- 1243-nji madda. Bergini tölemegi mirasdara ýüklemek
- 1244-nji madda. Mirasyň ýüze çykandygyny kreditorlara habar bermek borjy
- 1245-nji madda. Kreditorlaryň talap bildirmek möhleti
- 1246-njy madda. Talap arzasynyň mütdetine umumy möhletleriň ulanylmagy
- 1247-nji madda. Ýerine ýetirmek möhletini gaýra goýmak
- 1248-nji madda. Miras galdyryjynyň kreditorlarynyň artykmaçlygy
- 1249-njy madda. Kreditorlaryň önünde gaznanyň jogapkärligi
- 1250-nji madda. Kreditor tarapyndan mirasy almagyň netijeleri
- 1251-nji madda. Kreditorlary kanagatlandyrmagyň tertibi

13 BÖLÜM. MIRASY GORAMAK

- 1252-nji madda. Düşünje
- 1253-nji madda. Mirasy goramak babatda notarial organyň borjy
- 1254-nji madda. Emlägiň ýazgysy
- 1255-nji madda. Emlägi dolandyryjyny bellemek

14 BÖLÜM. MIRAS HAKYNDÄ ŞAHADATNAMA

- 1256-njy madda. Düşünje
- 1257-nji madda. Miras hakynda şahadatnamany bermek möhleti
- 1258-nji madda. Şahadatnama girizmäge bolanrazylyk
- 1259-njy madda. Mirasdaryň mirasdarlaryna miras hakyndaky şahadatnamanyň berilmegi
- 1260-njy madda. Şarikli mirasdarlara miras hakynda şahadatnamanyň berilmegi